

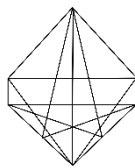
NORSK MEDBORGERPANEL

MEDBORGERNOTAT

#6

«Holdninger til innvandring 2013-2017»

Runa Falck Langaas
Runa.Langaas@uib.no
Universitetet i Bergen
August 2017

Digital Social Science
Core Facility

Introduksjon

Dette notatet gir en oversikt over norske medborgere sine holdninger til innvandring i perioden 2013-2017. Flyktningskrisen har satt innvandringspolitikk på dagsorden i denne stortingsperioden. Det er derfor interessant å se på hva nordmenn tenker rundt innvandring og innvandringspolitikk, og hvordan holdninger har endret seg i løpet av perioden.

Data

Holdninger til innvandring er målt i runde 1 og runde 3-8 (delvis i runde 2) av Norsk medborgerpanel. Dette gir et unikt grunnlag for å si noe om holdningsutviklingen mellom 2013 og 2017. Respondentene er del av et panel der det har vært rekruttert inn nye respondenter i første, tredje og åttende runde av undersøkelsen.

Det er brukt vekting i analyse av data der innvandringsholdninger er presentert for seg selv uten fordeling på velgergrupper. Vekting blir brukt for å kompensere for observert skjevhet i data. Vektene er basert på demografiske variabler (alder, kjønn og geografi) og utdanningsnivå. Mer informasjon om dette finnes i dokumentasjonsrapportene til Norsk medborgerpanel.¹

Holdninger til innvandring 2013-2017

Vi begynner med å se på den generelle holdningen til innvandring i Norge i perioden 2013-2017. Spørsmålet om holdninger til innvandring har vært formulert på følgende måte i undersøkelsen: "Hvor stor fordel eller ulempe vil du si at det er for Norge at innvandrere kommer for å bosette seg her?" Respondentene har blitt bedt om å svare mellom

¹ Se: <http://www.uib.no/medborger/76892/data-og-dokumentasjon>

alternativene "svært stor ulempe", "stor ulempe", "en viss ulempe", "hverken en fordel eller ulempe", "en viss fordel", "stor fordel" og "svært stor fordel".

Her er alternativene slått sammen slik at «svært stor fordel», «stor fordel» og «en viss fordel» utgjør kategorien «fordel». «Hverken en fordel eller ulempe» utgjør kategorien «nøytral». «En viss ulempe», «stor ulempe» og «svært stor ulempe» utgjør kategorien «ulempe». Tabell 1 viser den prosentvise holdningen til innvandring blant norske innbyggere for runde 1 og 3-8 av Norsk medborgerpanel.

Tabell 1. Prosentvis holdning til innvandring 2013-2017

	Runde 1	Runde 3	Runde 4	Runde 5	Runde 6	Runde 7	Runde 8
	Høst 2013	Høst 2014	Vår 2015	Høst 2015	Vår 2016	Høst 2016	Vår 2017
Fordel	51	55	61	45	49	47	54
Nøytral	15	14	13	17	12	19	16
Ulempe	34	30	25	39	38	33	30
N	1146	1688	1573	1405	1248	1186	1082

Kommentarer: Norsk medborgerpanel runde 1 og 3-8. Data er vektet.

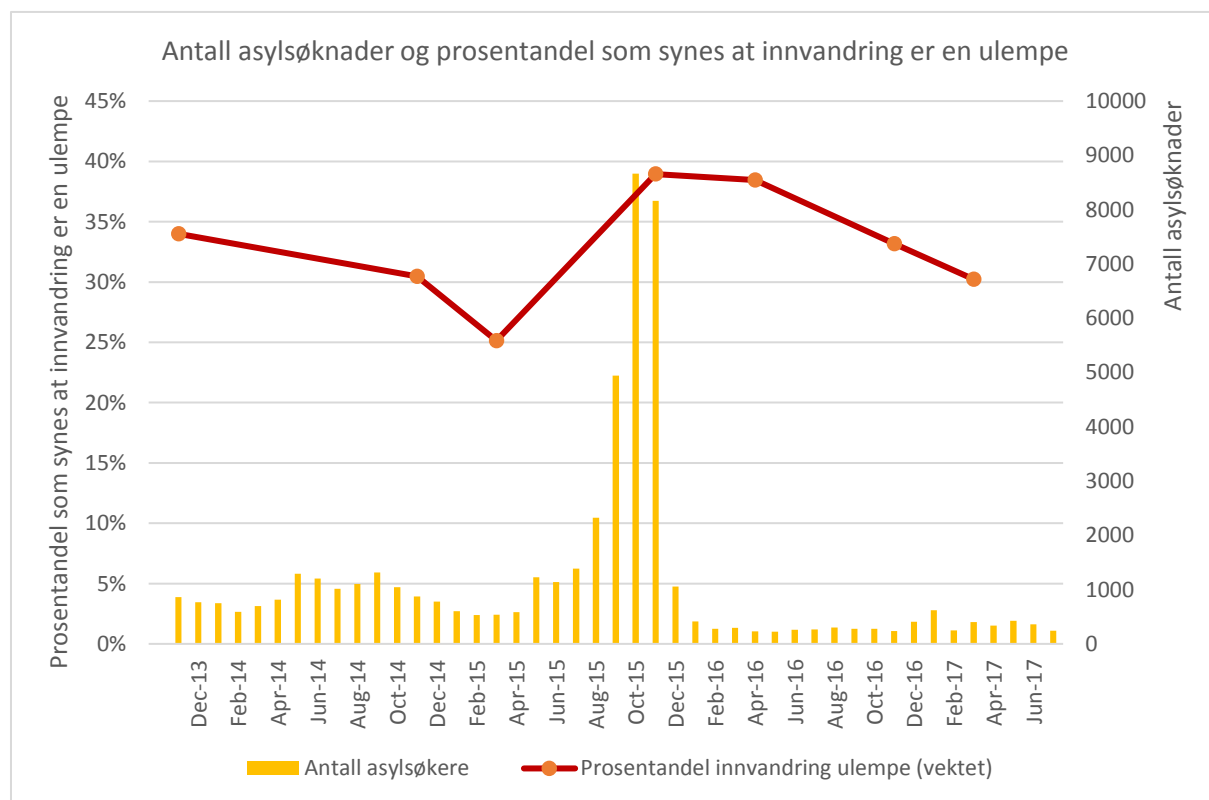
Fra høsten 2013 til våren 2015 er det en utvikling der folk blir mer positivt innstilt til innvandring. Mellom våren og høsten 2015 er det et brått stemningsskifte der flere oppgir at innvandring er en ulempe. Prosentandelen som mener at innvandring er en fordel falt fra 61

på våren 2015 til 45 på høsten 2015. Dette er samtidig med at flyktningkrisen kom på dagsorden.

Holdningen til innvandring er siden blitt mer positiv. Våren 2017 er folk mer positive til innvandring enn da Norsk medborgerpanel begynte målingene høsten 2013, men det er ennå ikke tilbake til toppnivået fra våren 2015. Endringene i prosentandeler som synes at innvandring er en fordel/ulempe er ikke enorm. Å finne en slik endring i den generelle trenden for holdninger til innvandring er likevel bemerkelsesverdig.

Figur 1 viser sammenhengen mellom antall asylsøknader og den økende andelen som oppgir at innvandring er en "svært stor ulempe", "stor ulempe" eller "en viss ulempe" for Norge.

Figur 1. Antall asylsøknader og prosentandel som synes at innvandring er en ulempe

Kommentarer: Prosentandel som synes at innvandring er en ulempe er hentet fra Norsk medborgerpanel runde 1 og 3-8 (2013-2017), dataene er vektet. Antall asylsøknader er hentet fra UDI, "asylsøknader etter statsborgerskap og måned" (2013-2017).

Figuren viser at da det kom et mye større antall asylsøknader i 2015 enn det som hadde vært vanlig i tidligere år, var det mange flere (14 prosentpoeng) som oppga at innvandring var en ulempe. Antall asylsøknader sank betraktelig i 2016. I løpet av 2016 var det også færre som oppga at innvandring var en ulempe, men denne holdningsendringen er ikke like stor som nedgangen i antall asylsøknader. Det kan se ut som at flyktningkrisen i 2015 gjorde at nordmenn ble mer negativt innstilt til innvandring. Etter som det har kommet færre asylsøknader, har nordmenn begynt å bli mer positive til innvandring igjen, men utviklingen denne veien har gått langsommere.

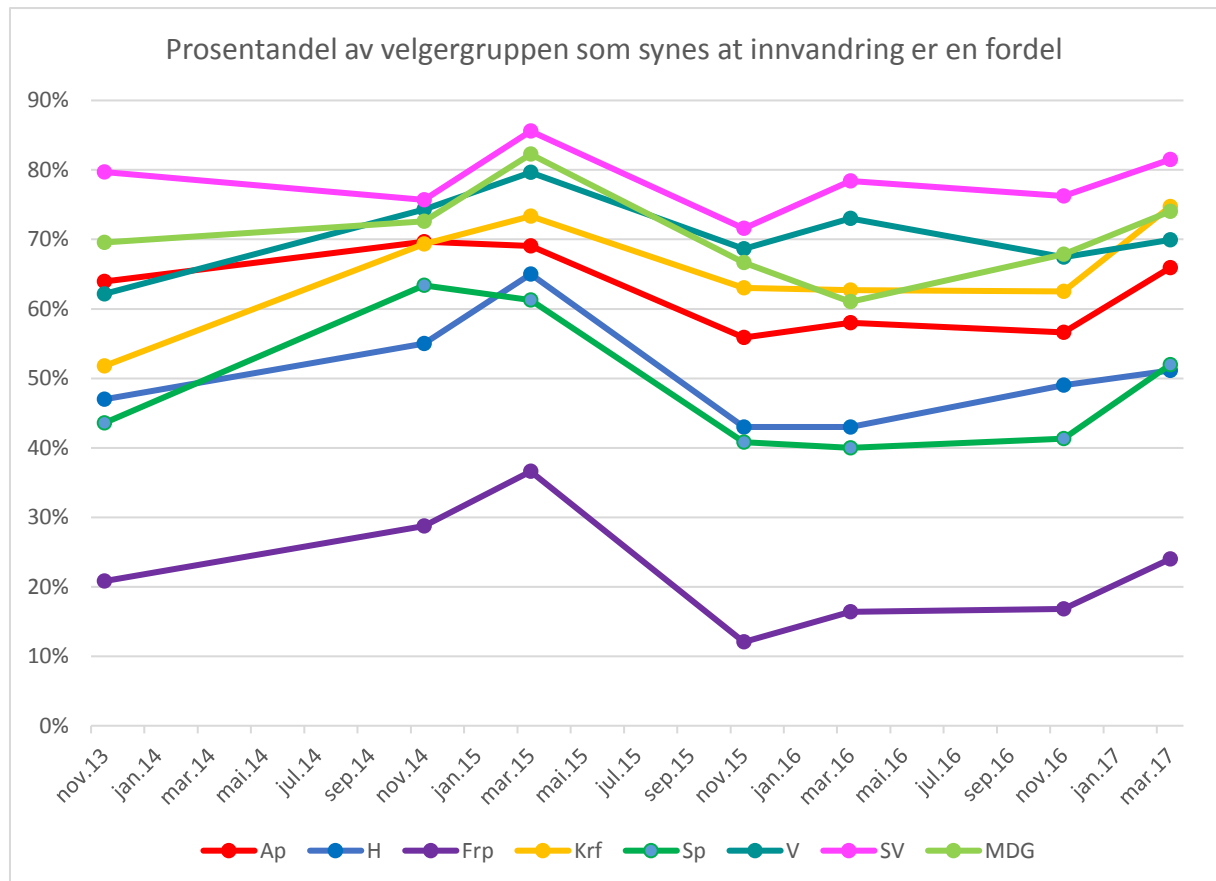
Ulike velgergruppers holdninger til innvandring

I tillegg til den generelle tendensen er det også interessant å se på ulike partis velgere sine holdninger til innvandring i Norge. De norske partiene har ulik innvandringspolitikk, men ikke alle legger like mye vekt på innvandrings spørsmål. Det er interessant å se hvordan holdningene er blant velgergruppene.

Partivariabelen er basert på hva folk oppgir å ha stemt på ved Stortingsvalget 2013. Mange av respondentene i Norsk medborgerpanel har vært med i panelet siden 2013/2014 (henholdsvis runde 1 og runde 3). Da de ble rekruttert ble de blant annet spurt om hvilket parti de stemte på ved forrige stortingsvalg. Det er respondentene som ble rekruttert i runde 1 og runde 3 som er inkludert her. Grunnen til dette er at det er fare for at folk husker feil når det begynner å bli lenge siden valget. Ved å bare ta utgangspunkt i de som svarte på hva de stemte på ved stortingsvalget i runde 1 (høsten 2013) og runde 3 (høsten 2014), så reduseres sannsynligvis andelen av folk som husker feil parti, og dataene blir mer presise. Figur 2 viser

andelen av velgergruppene som har svart at innvandring er "en viss fordel", "stor fordel" eller "svært stor fordel" for Norge.

Figur 2. Velgergruppers holdninger til innvandring

Kommentarer: Norsk medborgerpanel runde 1 og 3-8 (2013-2017)

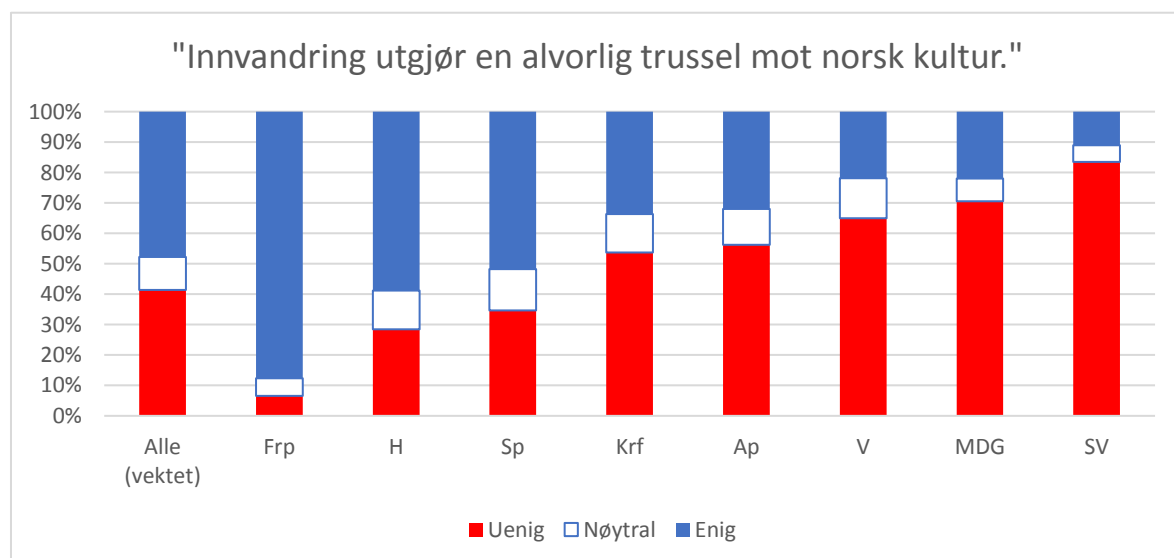
Vi ser at det er store holdningsforskjeller mellom de ulike velgergruppene. Den velgergruppen som skiller seg mest ut er Frp-velgerne. Blant dem er det få som synes at innvandring er en fordel for Norge. Etter Frp-velgerne er det senterpartivelgerne og Høyre-velgerne som er minst positive til innvandring. Flest som er positiv til innvandring finner vi blant SV-velgerne, med MDG- og Venstre-velgerne like etter. Velgerne til Krf og Ap ligger i midten.

Figur 2 gir oss også mulighet til å se hvordan holdningen til innvandring har endret seg innad de ulike velgergruppene. Hvilke velgergrupper skiftet mest holdning i 2015? Alle velgergruppene ble mer negative til innvandring under flyktningkrisen. Senterpartivelgerne, Høyre-velgerne og Frp-velgerne skiller seg ut som dem som ble sterkest påvirket av forholdene i 2015.

Innvandring en trussel for norsk kultur?

Fra tid til annen dukker det opp en debatt om hva som er norsk kultur og norske verdier. Et annet mål på holdning til innvandring er hvorvidt man synes at innvandring utgjør en trussel mot norsk kultur. Spørsmålet har vært formulert på følgende måte i undersøkelsen: "Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand: Innvandring utgjør en alvorlig trussel mot norsk kultur." Respondentene har blitt bedt om å svare mellom alternativene "svært enig", "enig", "noe enig", "uenig" og "svært uenig". Her er alternativene slått sammen slik at "svært enig" og "enig" utgjør kategorien «enig». «noe enig» utgjør kategorien «nøytral». "Uenig" og "svært uenig" utgjør kategorien «ulempe».

Figur 3. Prosentandel av velgergruppene som er enig, nøytral eller uenig i påstanden "innvandring utgjør en alvorlig trussel mot norsk kultur".

Kommentarer: Norsk medborgerpanel runde 8 (2017)

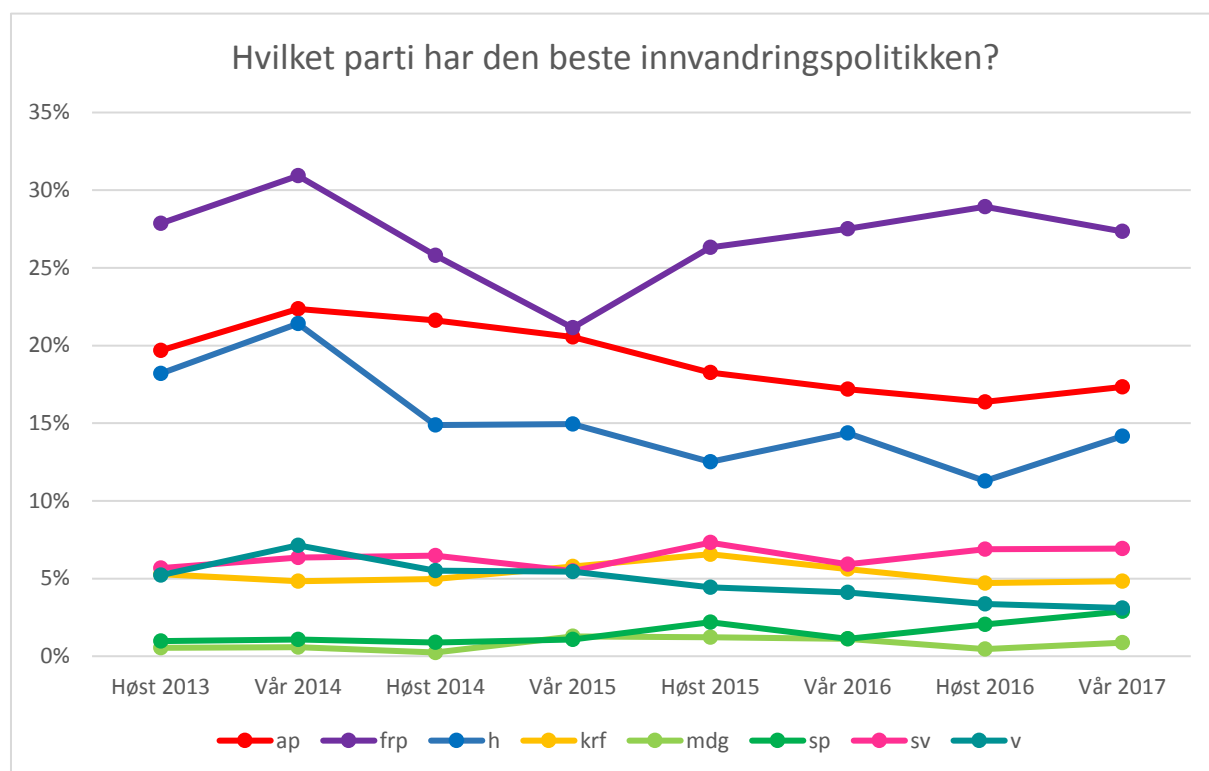
Det er flere som er enig enn uenig i påstanden "innvandring utgjør en alvorlig trussel mot norsk kultur". Av hele befolkningen er det 48 prosent som er enig i påstanden, og 41 prosent som er uenig. Fordelt på velgergrupper viser resultatene i figur 3 det samme mønsteret som figur 2. Frp-velgerne er mest enig i at innvandring er en trussel, med Høyre- og Krf-velgerne etter. SV-velgerne er mest uenig i at innvandring utgjør en trussel, og også her er det MDG- og Venstre-velgerne som er like etter, mens Ap- og Krf-velgerne ligger på midten.

Partier med best innvandringspolitikk

I følge norske innbyggere, hvilket parti har den beste innvandringspolitikken? Har dette endret seg gjennom stortingsperioden 2013-2017, i takt med at holdningen til innvandring har endret seg?

Hvilket parti som har den beste innvandringspolitikken har blitt målt med følgende spørsmål i runde 1-8 av Norsk medborgerpanel: "Hvilket politisk parti synes du har den beste innvandringspolitikken?" Respondentene ble bedt om å velge et av de følgende alternativene: Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig folkeparti, Venstre, Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Andre (Skriv ned) eller Ingen. Figur 3 viser prosentandelen av respondentene som valgte de ulike partiene i de ulike rundene av Norsk medborgerpanel.

Figur 3. Hvilket parti har den beste innvandringspolitikken?

Kommentarer: Norsk medborgerpanel runde 1-8 (2013-2017). Data er vektet. Alternativene "Rødt", "Andre (Skriv ned)" og "Ingen" er med i utregningen, men er ikke vist i grafen.

Gjennom hele stortingsperioden er det flest folk som svarer at Frp har den beste innvandringspolitikken. Dette betyr at mange som stemmer på andre parti, likevel synes at det er Frp som er best på innvandring. Frp snakker veldig mye om innvandring, og mange forbinder nok dem med nettopp innvandringspolitikk. Frp ser ut til å ha sakseierskap på dette området. Vi ser at sympatien med Frps innvandringspolitikk sank litt fra 2014 til 2015. Men da flyktningkrisen nådde Norge, og folk ble mindre vennlig innstilt til innvandring i 2015, økte populariteten til Frps innvandringspolitikk. Grunnen til dette kan være at folk ble mer kritisk til innvandring på den tiden (figur 1) og Frp er et innvandringskritisk parti.

Partiet med den nest mest populære innvandringspolitikken er Arbeiderpartiet. Høyre ligger på tredjeplass. Slik er det gjennom hele stortingsperioden, selv om forskjellene ikke alltid er

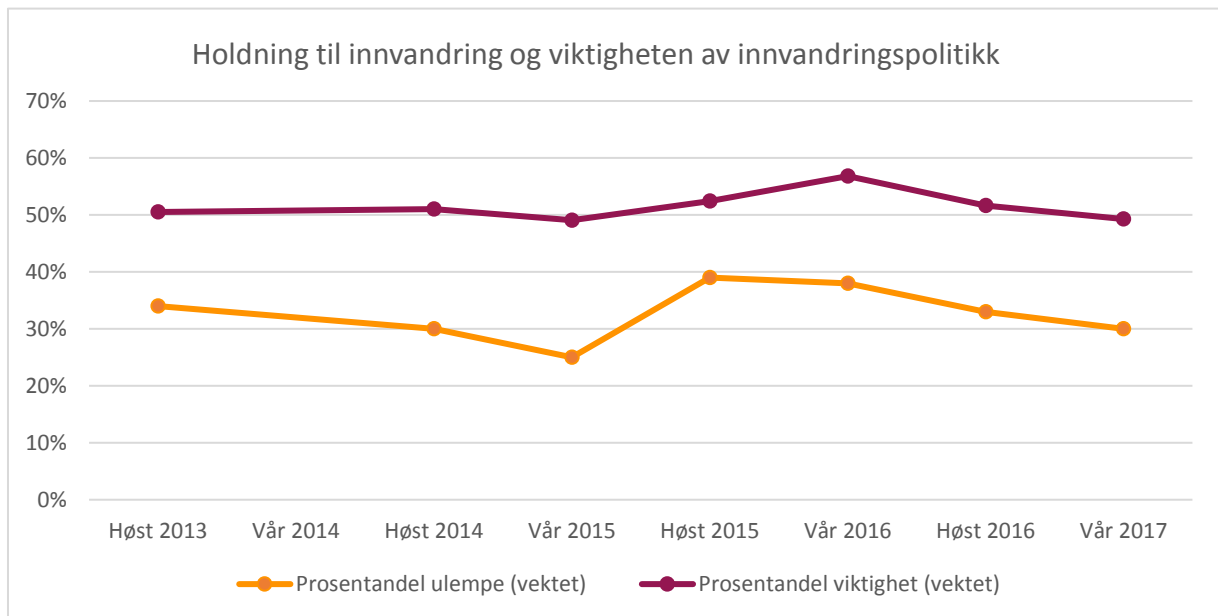
like store. Frp, Ap og Høyre er også de tre største partiene i Norge. Det er derfor ikke spesielt overraskende at det er flest som mener at de tre også har den beste innvandringspolitikken.

Viktigheten av innvandringspolitikk

I tillegg til holdninger til innvandringspolitikk er det interessant å se på viktigheten av innvandringspolitikk. Er det noen sammenheng mellom holdninger til innvandring og viktigheten av innvandringspolitikk?

Spørsmålet om viktigheten av innvandringspolitikk har vært formulert på følgende måte i undersøkelsen: "Hvor viktig er innvandringspolitikk for deg personlig?" Respondentene har blitt bedt om å velge mellom alternativene "Svært viktig", "Viktig", "Noe viktig", "Lite viktig" og "Ikke viktig i det hele tatt". Figur 4 viser prosentandelen som oppgir at innvandringspolitikk er "svært viktig" eller "viktig", samt prosentandelen som oppgir at innvandring er "lite viktig" eller "ikke viktig i det hele tatt".

Figur 4. Holdning til innvandring og viktigheten av innvandringspolitikk.

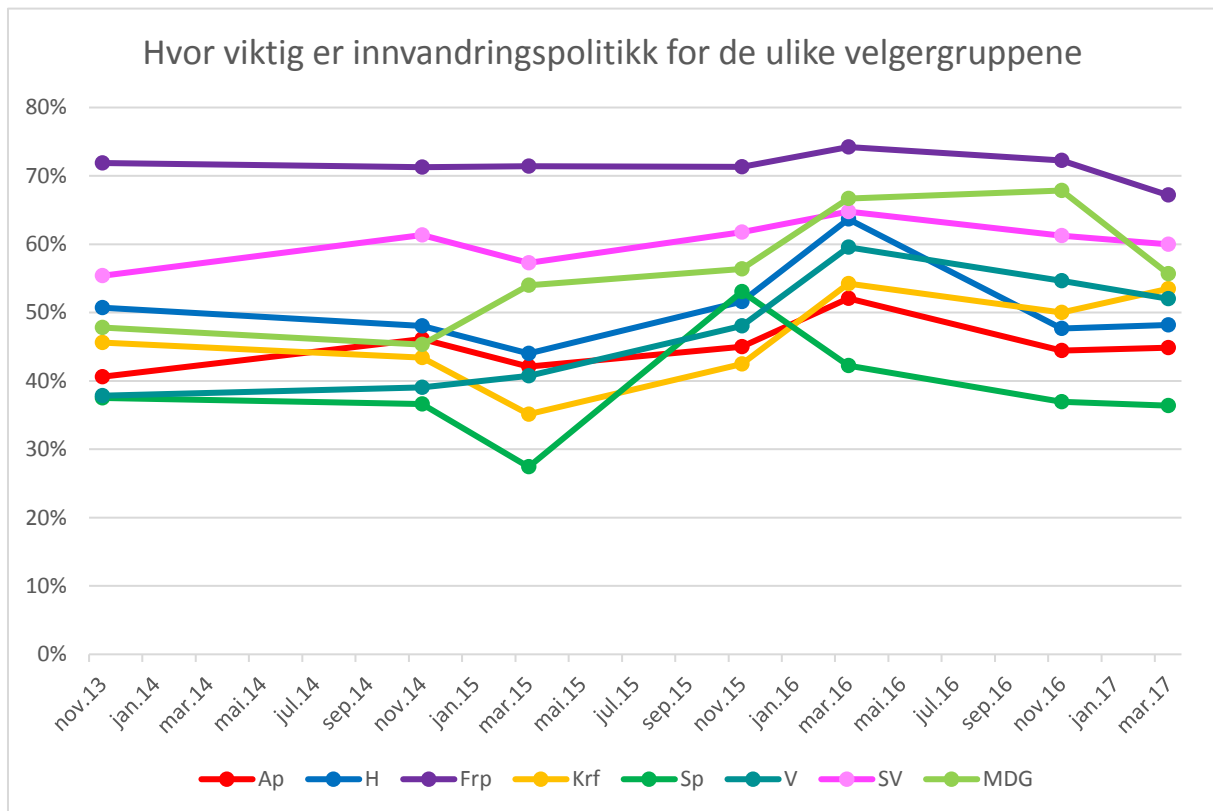
Kommentarer: Norsk medborgerpanel runde 1 og 3-8 (2013-2017). Data er vektet.

Samtidig som folk ble mindre positivt innstilt til innvandring i 2015, ble innvandringspolitikk en viktigere sak. Forskjellene er ikke enorme, men det er en påfallende tendens at viktigheten av innvandringspolitikk ser ut til å sammenfalle med negativ holdning til innvandring. Det er ikke overraskende at flere nordmenn syntes at innvandringspolitikk var en viktig sak da antallet asylsøknader steg og temaet fikk mye oppmerksomhet i media.

Viktighet av innvandringspolitikk fordelt på velgergrupper

Er innvandringspolitikk like viktig for alle velgergruppene, eller er det noen velgergrupper som bryr seg mer om innvandringspolitikk enn andre? Figur 2 viser prosentandelen av hver velgergruppe som har svart at innvandringspolitikk er "viktig" eller "svært viktig".

Figur 5. Hvor viktig er innvandringspolitikk for de ulike velgergruppene?

Kommentarer: Norsk medborgerpanel runde 1 og 3-8 (2013-2017).

Velgergruppen som bryr seg aller mest om innvandringspolitikk er Frp-velgerne. Omkring 70 prosent av Frp-velgerne synes at innvandringspolitikk er viktig. Frp-velgernes interesse for innvandringspolitikk er også forholdsvis stabil, mens blant mange av de andre velgergruppene øker prosentandelen som oppgir at innvandringspolitikk er viktig fra våren til høsten 2015. Spesielt påfallende er økningen blant Sp-velgerne. Gjennom hele perioden har Sp-velgerne lavest prosentandel som synes at innvandringspolitikk er viktig, bortsett fra høsten 2015. Da er det flere Sp-velgere som synes at innvandringspolitikk er viktig enn blant Venstre-velgerne, Ap-velgerne og Krf-velgerne. Sp-velgerne ser ut til å ha blitt sterkt påvirket av flyktningkrisen.

Oppsummering

Samtidig med at flyktningkrisen kom på dagsorden i 2015, er det et brått stemningskifte der flere synes at innvandring er en ulempe. Antall asylsøknader sank betraktelig i 2016. Holdningen til innvandring er siden blitt mer positiv, men holdningsutviklingen denne retningen har ikke gått like fort. Det er store holdningsforskjeller mellom de ulike velgergruppene. Blant Frp-velgerne er det få som synes at innvandring er en fordel for Norge. Flest som er positiv til innvandring finner vi blant SV-velgerne. Alle velgergruppene ble mer negative til innvandring under flyktningkrisen. Senterpartivelgerne, Høyre-velgerne og Frp-velgerne skiller seg ut som dem som ble sterkest påvirket av forholdene i 2015. På spørsmål om innvandring utgjør en trussel for norsk kultur, fordeler velgergruppene seg på samme måte. Frp-velgerne er mest enig og SV-velgerne mest uenig. Av hele befolkningen er det 48 prosent som er enig i påstanden, og 41 prosent som er uenig.

Gjennom hele stortingsperioden er det flest folk som svarer at Frp har den beste innvandringspolitikken. Dette betyr at mange som stemmer på andre parti, likevel synes at det er Frp som er best på innvandring. Samtidig som folk ble mindre positivt innstilt til innvandring i 2015, ble innvandringspolitikk en viktigere sak. Det er en påfallende tendens at viktigheten av innvandringspolitikk ser ut til å sammenfalle med negativ holdning til innvandring. Det er derfor logisk at velgergruppen som bryr seg aller mest om innvandringspolitikk er Frp-velgerne. Frp-velgernes interesse for innvandringspolitikk er også forholdsvis stabil, mens blant mange av de andre velgergruppene økte prosentandelen som svarte at innvandringspolitikk er viktig fra våren til høsten 2015. Flyktningkrisen satt innvandringspolitikk på dagsorden og påvirket mange nordmenns holdninger til innvandring.